

аудит першої фінансової звітності сприятиме підвищенню довіри до фінансової звітності, покращенню інвестиційної привабливості та зміцненню ринкових позицій конкретного підприємства.

Список використаних джерел:

1. *Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності: Міжнародний стандарт фінансової звітності 1*. URL: <https://mof.gov.ua>.

2. *Lyubenko A., Znak N., Karpachova O. Audit features of the first IFRS financial statements. Financial and credit activities: problems of theory and practice. 2022. №1 (42). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.42.2022.3690>.*

3. *Хомуляк Т.І., Любенко А.М. Особливості аудиту фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2023. №7-8. С. 63-67.*

4. *Парокінна А., Таран І. Підходи до створення звітності у форматі iXBRL: переваги і недоліки. Практика МСФЗ. 2021. №4 (28) . С. 56-59.*

5. *Микитюк Н. О., Дунаєвська А. В. Проблемні питання розкриття інформації при формуванні системи фінансової звітності на основі таксономії за МСФЗ. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. № 6(2). С. 273-279.*

УДК 657.6

Зубенко Валентина Сергіївна,

аспірантка кафедри аудиту,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,

м. Київ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Використання інноваційних технологій сприяє не тільки стрімкій модернізації економіки, а й суттєвому зростанню конкуренції як на вітчизняному, так і на міжнародному рівнях. Глобалізаційні процеси вносять суттєві зміни у сучасне суспільство, посилюють вимоги до прозорості діяльності суб'єктів господарювання. За таких умов особлива увага повинна приділятися внутрішньому аудиту (ВА) - важливому інструменту управління будь-якою організацією взагалі та, зокрема, закладів вищої освіти (ЗВО), прагненню підтримувати високий рівень регуляторного контролю, виконанню нормативно-законодавчої бази України. Саме ВА допомагає оцінювати наскільки ці вимоги дотримуються, виявляти ризики, аналізувати динаміку зовнішнього середовища та сучасних викликів інформаційного суспільства, визначати потенціал для розвитку й вдосконалення організації та процесу внутрішнього аудиту з урахуванням організаційної структури [1]. ВА у закладах освіти повинен забезпечувати прозорість та ефективність використання державних коштів, виявляти можливі порушення та недоліки в управлінні фінансами, надавати рекомендації щодо покращення фінансової дисципліни. Фахівці рекомендують

запроваджувати ризик-орієнтований підхід для ідентифікації потенційних загроз ще до їх фактичного виникнення [2].

Нормативно-правове регулювання внутрішнього аудиту є важливою складовою забезпечення прозорості та ефективності діяльності ЗВО. В Україні функціонування внутрішнього аудиту регулюється рядом нормативно-правових актів, які визначають його функції, права та обов'язки. В [3] виокремлені 4 рівні побудови системи нормативно-правових актів щодо ВА в державному секторі економіки. Найвищу юридичну силу має Бюджетний кодекс України (1-й рівень); на 2-му рівні документи, які регламентують особливості здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту; 3-й рівень – вітчизняні стандарти внутрішнього аудиту та 4-й – міжнародні нормативно-правові акти.

Основні з них: *Бюджетний кодекс України* [4]: визначено поняття внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту (Ст. 26); визначені засади фінансового контролю, управління бюджетними коштами та роль внутрішнього аудиту. *Закон України «Про освіту»* [5]: визначені правові основи управління фінансовими ресурсами освітніх закладів. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»* [6]: регулює вимоги до ведення обліку та звітності у державних установах. *Постанова Кабінету Міністрів України № 1001* [7]: визначені стандарти внутрішнього аудиту для бюджетних установ. *Глобальні стандарти внутрішнього аудиту* [8]: впроваджують міжнародні вимоги та кращі практики для здійснення внутрішнього аудиту. *Стандарти внутрішнього аудиту* [9]: встановлюють вимоги до здійснення внутрішнього аудиту в бюджетних установах та органах виконавчої влади. *Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту* [10]: визначені етичні норми та принципи, яких повинні дотримуватися працівники підрозділів внутрішнього аудиту при виконанні своїх обов'язків.

Досвід провідних університетів світу свідчить про низку ключових особливостей у підходах до організації й проведення внутрішнього аудиту, що відображають глобальні тенденції та стандарти. Зазначимо основні напрями використання найкращих світових практик ВА:

– *Застосування міжнародних стандартів та рекомендацій* (IPPF, ІА, COSO) забезпечує внутрішніх аудиторів ЗВО уніфікованою методологією оцінки ризиків, сприяє якісному документуванню аудиторських процедур, дотриманню принципів незалежності й об'єктивності. Уможливорює комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності та академічних процесів.

– *Інтеграція внутрішнього аудиту з корпоративним управлінням*, посилює підзвітність керівників ЗВО та сприяє ефективному розподілу відповідальності на усіх рівнях управління.

– *Ризик-орієнтований підхід*, завдяки якому ВА перетворюється на інструмент проактивного управління, що сприяє ухваленню ефективних рішень по зменшенню негативних наслідків та покращенню показників результативності ЗВО.

– *Високі вимоги до професійної підготовки та етики аудиторів* (наявність у аудиторів сертифікатів CIA (Certified Internal Auditor), CISA (Certified Information Systems Auditor)).

– *Широке використання диджитал-технологій* (СЕД, Big Data, бізнес-аналітики) при проведенні ВА сприяє оперативному виявленню аномалій у фінансовій чи адміністративній діяльності ЗВО, дозволяє відстежувати ефективність управлінських рішень.

– *Залучення стейкхолдерів і прозорість результатів аудиторських перевірок*, підвищує довіру до університетської адміністрації, мотивує структурні підрозділи ЗВО до суворішого дотримання внутрішніх регламентів і політик.

– *Врахування академічної специфіки та соціальної відповідальності*. ВА повинен враховувати специфіку бізнес-середовища ЗВО, оскільки репутаційні ризики не менш важливі, ніж фінансові.

Сучасні заклади вищої освіти (ЗВО) являють собою багатофункціональні організації з високим ступенем автономії. Їх успішному функціонуванню значною мірою сприяють прозорість і підзвітність управлінських рішень, які передбачають чітке дотримання чинного законодавства, якісну організацію внутрішнього контролю за ефективним використанням ресурсів та дотриманням фінансової дисципліни. Такий підхід дозволяє керівництву вчасно виявляти недоліки в організації фінансово-господарської діяльності закладу та вчасно коригувати управлінські рішення. Результати внутрішнього аудиту є основою для формування звітності, зрозумілої для зовнішніх і внутрішніх користувачів. Крім цього, виявляючи порушення, внутрішній аудит, генерує рекомендації щодо подолання прогалин у застосуванні нормативної бази, у кадровій політиці чи здійсненні закупівель, укладенні договорів тощо. Необхідно удосконалювати методичні рекомендації, напрацьовувати дієві пропозиції, рішення, які будуть враховані в нормативно-правовій базі із ВА. Вони також мають підвищувати роль і значення підрозділів ВА, їх розвиток [11].

Список використаних джерел:

1. Петухова Т.О., Шамрай А.Є., *Теоретичні основи розвитку внутрішнього аудиту підприємств*. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/491/1/Pyetukhova.pdf> (дата звернення: 21.03.2025)

2. *Методичний посібник: Ризик-орієнтоване планування діяльності з внутрішнього аудиту*. К.: 2022, 193 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/dod_%209%20Посібник%20Ризик-орієнтоване%20планування%202022%20року.pdf (дата звернення: 21.03.2025)

3. Ружанський О. *Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні системою державної служби України з надзвичайних ситуацій*. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/295/270> (дата звернення: 21.03.2025)

4. *Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 29.03.2025)

5. *Закон України «Про освіту»: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 29.03.2025)

6. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.03.2025)

7. *Постанова Кабінету Міністрів України № 1001: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.03.2025)*

8. *Глобальні стандарти внутрішнього аудиту URL: <https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/editable-versions/global-internal-audit-standards-ukrainian.pdf> (дата звернення: 29.03.2025)*

9. *Стандарти внутрішнього аудиту, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 04 жовтня 2011 року № 1247, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2011 року за № 1219/19957 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 серпня 2019 року №344) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (дата звернення: 29.03.2025)*

10. *Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29 вересня 2011 року № 1217, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 жовтня 2011 року за № 1195/19933 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (дата звернення: 29.03.2025)*

11. *Семенець А.О. Міжнародний досвід регулювання внутрішнього аудиту Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2018. № 4 (89). С.80-87: URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13778/1/1485-2325-1-PB.pdf> (дата звернення: 21.03.2025).*

УДК 657.6

Кійко Антон Ігорович,
*здобувач кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів, Україна*

МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Внутрішній контроль є одним із основних інструментів підвищення ефективності управління підприємствами різних організаційно-правових форм власності і видів діяльності. Серед головних елементів управління саме внутрішній контроль дає реальну оцінку результатів діяльності підприємства. Однак невідповідність роботи існуючих працівників внутрішнього контролю чи служби внутрішнього контролю, що виконують зазначену функцію контролю, підвищені вимоги ринкових перетворень потребує удосконалення функції внутрішнього контролю. Потреба у створенні служби внутрішнього контролю чи створенні окремої посади на підприємстві зумовлена тим, що керівникам необхідно знати реальний стан справ на підприємстві. Управлінський персонал підприємства розробляє політику і процедури роботи, але персонал підприємства не завжди може зрозуміти їх або не завжди виконує їх вказівки з тих чи інших причин. Тому розробка та впровадження методики внутрішнього контролю на підприємстві має велике значення у сучасних умовах господарювання.

Методика внутрішнього контролю на підприємствах, що надають транспортні послуги, має бути комплексною та враховувати специфіку галузі. На